

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 9. oktober 2023
(OR. en)

13934/23

SOC 667
EMPL 475

RESULTAT AF DRØFTELSENE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	delegationerne
Tidl. dok. nr.:	13175/23
Vedr.:	Rådets konklusioner om social beskyttelse for selvstændige

Vedlagt følger til delegationerne Rådets konklusioner om ovennævnte emne, der blev godkendt af EPSCO-Rådet på samlingen den 9. oktober 2023.

Social beskyttelse for selvstændige**Rådets konklusioner****RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,****SOM TAGER HENSYN TIL FØLGENDE:**

1. Den 8. november 2019 vedtog Rådet henstillingen om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige¹ (i det følgende benævnt "henstillingen").
2. Henstillingen bidrager til gennemførelsen af 12. princip i den europæiske søjle for sociale rettigheder, som blev proklameret af Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen i fællesskab i 2017, og som fastsætter, at uanset arten og varigheden af ansættelsesforholdet har alle arbejdstagere og selvstændige på sammenlignelige vilkår ret til passende social beskyttelse.
3. Den europæiske kontekst efter henstillingens vedtagelse har for det første været kendetegnet ved covid-19-pandemien, som begyndte i 2020. Pandemien havde en stærk økonomisk og social indvirkning, men på grund af meget stærke og koordinerede politiske reaktioner på både europæisk og nationalt plan (herunder øget dækning, ekstraordinære støtteforanstaltninger og udgifter) hjalp de sociale beskyttelsessystemer folk med at klare covid-19-krisen uden større stigninger i fattigdomsrisici eller indkomstuligheder.

¹ EUT C 387 af 15.11.2019, s. 1.

4. For det andet er de sociale og økonomiske konsekvenser af den russiske angrebskrig mod Ukraine, der blev indledt i 2022, andre elementer i den kontekst, hvori gennemførelsen af henstillingen kan vurderes. Som alle kriser rammer denne krig de mest sårbare grupper hårdest og styrker behovet for at have sociale politikker, der bidrager til at mindske ovennævnte negative virkninger.
5. I 2021 fremlagde Kommissionen handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder med henblik på at bidrage til gennemførelsen af principperne i den europæiske søjle for sociale rettigheder.
6. I Portoerklæringen og på Det Europæiske Råds møde i juni 2021 så EU's ledere med tilfredshed på handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheders nye overordnede EU-mål, der skal være nået i 2030.
7. Henstillingens afsnit 18 lyder: "*Senest den 15. november 2020 bør Kommissionen sammen med Udvalget for Social Beskyttelse fastlægge en overvågningsramme og udvikle aftalte fælles kvantitative og kvalitative indikatorer til at vurdere gennemførelsen af denne henstilling, således at dens gennemgang muliggøres*".
8. Overvågningsrammen for vurdering af fremskridt hen imod henstillingens vigtigste målsætninger, som Udvalget for Social Beskyttelse udarbejdede i oktober 2020, omfatter indikatorer til måling af formel dækning, effektiv dækning og ydelsernes tilstrækkelighed for alle typer arbejdstagere inden for relevante grene af social beskyttelse. Den omfatter også arbejdsmarkedsindikatorer til måling af mangfoldigheden af arbejdsmarkedsstatus og indikatorer for reglerne for rettigheder og bidrag. Den viser også, at der er planer om yderligere forbedringer for bedre at kunne overvåge adgangen til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige i alle EU's medlemsstater.

9. I henstillingens afsnit 19 blev medlemsstaterne opfordret til at fremlægge en national plan senest medio maj 2021, hvoraf de tilsvarende foranstaltninger til gennemførelse af henstillingens principper fremgår. De fremskridt, der gøres i gennemførelsen af disse planer, bør desuden drøftes inden for rammerne af de multilaterale overvågningsværktøjer i overensstemmelse med det europæiske semester og den åbne koordinationsmetode for social beskyttelse og social inklusion.
10. En første oversigt over de nationale planer, som medlemsstaterne havde fremlagt, indgik i Udvalget for Social Beskyttelses årsrapport 2021 og i den fælles beskæftigelsesrapport 2022.
11. Kommissionens rapport om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige² (i det følgende benævnt "Kommissionens rapport") viser, at ambitionsniveauet varierer betydeligt fra medlemsstat til medlemsstat, hvilket afspejler de nationale forhold og præferencer. Den konkluderer endvidere, at der stadig er mange forskelle i adgangen til social beskyttelse.

². Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023.

SOM ANERKENDER FØLGENDE:

12. Hvor det er relevant, planlægger eller gennemfører medlemsstaterne allerede strukturreformer med henblik på at gennemføre henstillingen, ofte med særligt fokus på at forbedre selvstændiges situation.
13. Nogle grupper har højere sandsynlighed for at mangle beskyttelse end andre, f.eks. atypiske arbejdstagere og selvstændige. Uden at det berører bestemmelserne i Rådets henstilling om afhjælpning af mangler for alle arbejdstagere og selvstændige, fokuserer disse konklusioner på selvstændige som en gruppe, der i mange medlemsstater står over for store mangler i beskyttelsen³.
14. I 2022⁴ var der 27,7 millioner selvstændige i EU, dvs. 13,7 % af den beskæftigede befolkning. 18,9 millioner af disse selvstændige var selvstændige uden ansatte. Desuden havde ca. 3,3 millioner af dem kun én (eller en enkelt dominerende) kunde, herunder ca. 770 000, for hvem denne kunde fastsatte deres arbejdstid.

³. Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023, "Nøgleresultater" (s. 2 og 3).

⁴. EU-arbejdsstyrkeundersøgelsen 2022, Eurostat.

15. Som det fremgår af Kommissionens rapport, var selvstændige i over halvdelen af medlemsstaterne ikke dækket af alle grene af den sociale beskyttelse i 2022. Ifølge oplysninger fra medlemsstaterne har mere end 15 millioner selvstændige i EU ikke adgang til arbejdsløshedsydelse i tilfælde af aktivitetsophør⁵.
16. Selvstændiges frivillige adgang til sociale beskyttelsessystemer er i overensstemmelse med Rådets henstilling, men data i Kommissionens rapport viser, at i de medlemsstater, hvor deltagelsen i sociale beskyttelsesordninger er frivillig for selvstændige, er udnyttelsesgraden i nogle af ordningerne lav.
17. I nogle medlemsstater kan reglerne for rettigheder og bidrag, jf. henstillingens punkt 9, være ufordelagtige for selvstændige og forhindre dem i at modtage effektiv og passende dækning⁶.
18. Kommissionens rapport bekræfter, at sociale overførsler i mange medlemsstater er afgørende for at reducere fattigdomsrisikoen, og at foranstaltninger til at sikre tilstrækkelig adgang til social beskyttelse kan have positiv indvirkning på selvstændiges situation⁷.
19. Gennemsigthed med hensyn til oplysninger fra offentlige myndigheder om adgang til social beskyttelse er afgørende på grund af de komplekse krav til at få adgang til ydelser, som påvirker personer i atypiske former for beskæftigelse og selvstændige mest⁸.

⁵. Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final) (data baseret på oplysninger fra 12 ud af 13 medlemsstater).

⁶. Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023, punkt 2.3.1. Mangler – Effektiv dækning (s. 15 og 16).

⁷. Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023, punkt 2.4.1. Mangler – Tilstrækkelighed (s. 19 og 20).

⁸. Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023, punkt 2.5.1. Gennemsigthed – Adgang til oplysninger (s. 22-24).

SOM UNDERSTREGER FØLGENDE:

20. Kommissionens rapport indeholder følgende ordlyd: "*Det overordnede ambitionsniveau i forbindelse med gennemførelsen af henstillingen varierer betydeligt, og med få undtagelser sigter de fleste medlemsstater ikke mod at afhjælpe alle eksisterende mangler i adgangen til social beskyttelse. Der er behov for en yderligere gennemførelsesindsats for at afhjælpe de eksisterende mangler og de sociale og økonomiske konsekvenser af den russiske angrebskrig mod Ukraine, og den deraf følgende forværrede energikrise gør det endnu mere presserende at handle.*"
21. Blandt de reformer, der allerede er gennemført eller planlagt af medlemsstaterne for at beskytte selvstændige, er det værd at nævne dem, der giver adgang til ydelser i anledning af arbejdsulykker og erhvervssygdom, arbejdsløshedsydelse eller ydelser ved aktivitetsophør, invaliditetsydelse og pensioner⁹.
22. Ifølge Kommissionens rapport iværksatte eller bebudede omkring halvdelen af medlemsstaterne i deres nationale gennemførelsesplaner foranstaltninger til at forbedre sociale beskyttelsesordningers tilstrækkelighed, navnlig med hensyn til pensioner for selvstændige¹⁰.

⁹. Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023.

¹⁰. Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023 – Nøgleresultater (s. 2).

23. Desuden har mange medlemsstater truffet foranstaltninger vedrørende formel og effektiv dækning af visse grupper, der normalt har begrænset adgang til social beskyttelse, med det formål at imødekomme behov opstået under covid-19-krisen¹¹.
24. Et stort antal medlemsstaters genopretnings- og resiliensplaner omfatter reformer og investeringer, der skal forbedre adgangen til social beskyttelse, f.eks. foranstaltninger til at sikre gennemslagskraft, tilstrækkelighed, effektiv adgang og formel adgang¹².
25. Data fra Eurostat viser, at selvstændige har højere risiko for fattigdom end arbejdstagere i standardformer for beskæftigelse. Dette gælder især selvstændige uden ansatte. Som følge heraf er sociale overførsler endnu vigtigere for at reducere risikoen for fattigdom blandt selvstændige.
26. Den sociale beskyttelse af selvstændige er særlig relevant i den nuværende proces med omlægning af arbejdsmetoder. I dag kombinerer mange mennesker afhængig beskæftigelse og selvstændig virksomhed eller skifter mellem dem. Grænseoverskridende mobilitet i tilfælde af hjemmearbejde og platformsarbejde kan give udfordringer for selvstændige, og disse udfordringer skal løses.

¹¹. Fælles beskæftigelsesrapport 2022 som vedtaget af Rådet den 14. marts 2022 og rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023.

¹². Rapport fra Kommissionen til Rådet om gennemførelsen af Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige (COM(2023) 43 final), 31.1.2023, BILAG: Hovedelementerne i de nationale gennemførelsesplaner for adgang til social beskyttelse (og ajourføring).

27. Samtidig med at der tages hensyn til nationale forhold og særlige omstændigheder, er et andet aspekt, der kan fortjene opmærksomhed, selvstændiges adgang til supplerende sociale beskyttelsesordninger.

**OPFORDRER MEDLEMSSTATERNE TIL I OVERENSSTEMMELSE MED DERES
NATIONALE KOMPETENCER OG UNDER HENSYNTAGEN TIL NATIONALE
FORHOLD**

28. at fortsætte med at gennemføre foranstaltningerne i de nationale gennemførelsesplaner og tage yderligere skridt til at afhjælpe de resterende mangler og sikre effektiviteten af principperne om formel og effektiv dækning, tilstrækkelighed og gennemsigtighed, jf. Rådets henstilling om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige,
29. om nødvendigt at tilpasse reglerne for bidrag, adgang til ydelser og rettigheder med henblik på at give selvstændige effektiv adgang til passende ydelser,
30. hvor det er relevant i lyset af de nationale forhold, at afhjælpe eksisterende mangler i de nationale ordninger med hensyn til selvstændiges adgang til social beskyttelse, navnlig i de grene, hvor manglerne er størst, f.eks. arbejdsløshedsydelse, ydelser ved sygdom, arbejdsulykker og erhvervssygdom,

31. at sikre, at ordningerne yder selvstændige et passende beskyttelsesniveau i rette tid og i overensstemmelse med de nationale forhold ved at tilvejebringe midler til at opretholde en anstændig levestandard og give en passende indkomsterstatning og samtidig forhindre, at de ender i fattigdom,
32. hvor det er relevant, at øge gennemsigtheden i de sociale beskyttelsessystemer, navnlig ved at formidle oplysninger og øge bevidstheden samt ved at træffe foranstaltninger til at lette brugervenlig digitalisering af social beskyttelse under hensyntagen til selvstændiges særlige omstændigheder, samtidig med at den digitale kløft mindskes, idet der lægges særlig vægt på grupper med ringe (digitale, administrative og økonomiske) kundskaber og personer med handicap,
33. om nødvendigt at overveje, hvordan adgangen til social beskyttelse kan styrkes, og de resterende mangler kan afhjælpes, også med inddragelse af arbejdsmarkedets parter og civilsamfundsorganisationer,
34. at sikre passende indsamling af data på nationalt plan samt løbende observation af de foranstaltninger, der har til formål at udvide den sociale beskyttelse, at støtte den nationale deltagelse i det gensidige informationssystem om social beskyttelse (Missoc), herunder medtagelse af relevante oplysninger om selvstændige,

OPFORDERER KOMMISSIONEN TIL

35. at udbrede sin rapport om gennemførelsen af henstillingen om adgang til social beskyttelse for arbejdstagere og selvstændige og fremme debatten om selvstændiges sociale beskyttelse blandt medlemsstaterne og de europæiske arbejdsmarkedsparter samt i relevante internationale fora,
36. at overvåge gennemførelsen af Rådets henstilling inden for rammerne af det europæiske semester og samarbejde med medlemsstaterne om at forbedre sammenligneligheden af data EU's medlemsstater imellem,
37. at fortsætte det omfattende samarbejde med medlemsstaterne og Udvalget for Social Beskyttelse om overvågning og indikatorer for effektiv gennemførelse af henstillingen samt at iværksætte udveksling af god praksis og fagfællebedømmelser med henblik på at stimulere læring blandt medlemsstaterne,

OPFORDRER UDVALGET FOR SOCIAL BESKYTTELSE TIL

38. at vedblive med i relevante rapporter og tematisk arbejde at medtage udviklingen i adgangen til social beskyttelse for både arbejdstagere og selvstændige, om nødvendigt i samarbejde med andre relevante udvalg,
39. at vedblive med at spille sin særlige rolle med hensyn til overvågning af gennemførelsen af alle aspekter af Rådets henstilling og i overensstemmelse med sit mandat,
40. at samarbejde med Kommissionen om at videreudvikle overvågningsrammen for adgang til social beskyttelse,
41. at overveje muligheden for at gennemføre tematiske fagfællebedømmelser og regelmæssig udveksling af oplysninger for at støtte effektiv gennemførelse af henstillingen.
